

Datum

2020-11-18

Vår referens

Alexander Blümke

Utvecklingssamordnare

alexander.blumke@malm.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet - Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24, STK-2020-1473

ASN-2020-13899**Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har berett Arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig angående remiss från Socialdepartementet – Införandet av en familjevecka påbörjas (Ds 2020:24).

I promemorian lämnas förslag till införande av en familjevecka, som ska ge förvärvsarbetande föräldrar rätt att vara lediga för att vårda ett barn mellan fyra och 16 år när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller motsvarande i den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Föräldrar föreslås också kunna vara lediga för att delta i barns utvecklingssamtal. Som en följd av konjunkturnedgången som orsakats av coronapandemin lämnas tre förslag för hur införandet av reformen kan ske med tre olika förmånstider.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget om familjevecka. Familjeveckan är en viktig investering i barnen och ger arbetande föräldrar bättre förutsättningar för att kombinera arbete och familjeliv. Samtidigt vill förvaltningen belysa att barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden inte kommer att gynnas av förslaget och att det även kan finnas behov för föräldrar att vara lediga för att delta i utredning, stöd- och utbildningsinsatser kopplade till barnet som bedrivs inom ramen för socialtjänstens verksamhet.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende *remiss från Socialdepartementet – Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24* enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse Remiss angående Remiss från Socialdepartementet - Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24 STK-2020-1473
- Yttrande Remiss angående Remiss från Socialdepartementet - Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24 STK-2020-1473

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2020-11-24

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2020-12-02

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-12-17

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet**Ärendets initiering**

Ärendet är initierat genom att stadskontoret har berett arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig angående Socialdepartementets remiss avseende promemorian Införandet av en familjevecka påbörjas – familjedagspenning vid lov, studiedagar och utvecklingssamtal (Ds 2020:24). Sista svarsdatum är 2020-12-18. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Remissinstanserna ombeds att beakta och även yttra sig över de olika alternativ som föreslås i fråga om förmånstid.

Promemorians innehåll

I budgetpropositionen för 2021 aviserade regeringen avsikten att påbörja införandet av en familjevecka (prop. 2020/21:1 utg.omr. 12). Familjeveckan innebär att föräldrar ska ha rätt till ledighet från arbetet i vissa situationer och till en ersättning för förlorad arbetsinkomst.

I promemorian lämnas förslag till utformning av en ny föräldrapenningsförmån i socialförsäkringsbalken som föreslås få benämningen familjedagspenning. Dessutom lämnas förslag till förändringar av föräldraledighetslagen (1995:584) samt ett antal följdändringar i socialförsäkringsbalken och annan lagstiftning med anknytning till föräldrapenningsförmåner. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2022.

Familjeveckans utformning

Familjeveckan innebär att förvärvsarbetande föräldrar som är vårdnadshavare för barn som är mellan fyra och 16 år gamla har rätt att vara lediga från sitt arbete för att vårda ett barn under dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation i den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Det handlar exempelvis om förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och fritidshem. Ledighet föreslås också kunna tas ut när föräldrar deltar i barns utvecklingssamtal. Under ledigheten utgår ersättning i form av familjedagspenning.

Fullt utbyggd ska familjeveckan omfatta fem dagars ledighet med ersättning för vardera föräldern per kalenderår när föräldrarna har gemensam vårdnad om sina barn, eller tio dagar med ersättning per kalenderår för en förälder som har ensam vårdnad. Till skillnad från vad som gäller för föräldrapenningen och den tillfälliga föräldrapenningen, ska antalet dagar med familjedagspenning ges per vårdnadshavare, inte per barn. Detta innebär att antalet dagar ska lämnas sammanlagt för en förälders barn i det aktuella åldersspannet. Familjedagspenningen ska kunna tas ut för samma barn och tid för att möjliggöra för exempelvis två vårdnadshavare att vara lediga tillsammans med barnet. Familjedagspenning ska beräknas på samma sätt som

tillfällig föräldrapenning¹ och föreslås kunna tas ut för en hel eller halv arbetsdag.

Familjeveckans syften

Familjeveckan har flera syften. Den ska underlätta för förvärvsarbetande föräldrar att kombinera arbetsliv och familjeliv, förbättra förutsättningarna för föräldrar att förvärvsarbeta, främja minskat deltidsarbete samt ge föräldrar till något äldre barn bättre möjligheter att i vissa situationer vara lediga tillsammans med barnen. Familjeveckan ska dessutom bidra till att skapa en ökad jämlikhet mellan arbetande föräldrar, för vilka arbetsvillkor och möjlighet för flexibilitet kan variera kraftigt. Genom att underlätta heltidsarbete och balans mellan familjeliv och arbetsliv samt det att familjedagspenning föreslås lämnas till respektive vårdnadshavare bidrar familjeveckan i viss mån även till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män, både när det gäller ekonomi och hem- och omsorgsarbetet. Familjeveckan syftar också till att ge föräldrar mer tid med sina barn och därmed skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor för barn, något som bland annat inbegriper möjlighet till nära relationer med båda föräldrarna högre upp i barnets åldrar.

Tre förslag för införande av familjeveckan

I promemorians lämnas tre alternativa förslag för hur införandet av familjeveckan kan ske. Förslagen skiljer sig åt avseende hur många dagar med ledighet och familjedagspenning som föräldrarna föreslås att kunna nyttja men är i övrigt överensstämmande. De tre förslagen innebär en möjlighet för föräldrar med gemensam vårdnad att använda antingen högst tre dagar, högst två dagar eller högst en dag med familjedagspenning vardera per kalenderår. För en förälder med ensam vårdnad innebär förslagen antingen högst sex dagar, högst fyra dagar eller högst två dagar med familjedagspenning per kalenderår.

Anledningen till att tre olika förslag till förmånstider föreslås är att den nedgång i konjunkturen som orsakats av spridningen av det nya coronaviruset i Sverige och omvärlden påverkar det statsfinansiella läget. Det råder osäkerhet kring pandemins utveckling och återhämtningen av ekonomin kan bli utdragen. Färre dagar per förälder kan motiveras med det rådande konjunkturläget, som innebär att det finns en osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen och att utgifterna för staten har varit höga.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till förslaget att påbörja inrättandet av en familjevecka. Förvaltningen framför i ärendet ett antal synpunkter som bör belysas.

Förvaltningens bedömning utifrån familjeveckans uttalade syften

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser familjeveckan som en viktig investering i barnen. Familjeveckan kommer generellt att vara av stort värde för arbetande föräldrar och ge dem förbättrade förutsättningar för att kombinera arbete och familjeliv. Störst betydelse kommer reformen sannolikt få för föräldrar med sämre möjligheter till inflytande över sin arbetstid, för föräldrar som saknar möjlighet att spara föräldrapenningdagar och för ensamstående föräldrar med ensam vårdnad. Förvaltningen ser att rätten till ledighet och ersättning för förlorad arbetsinkomst är särskilt värdefull för dessa grupper och deras barn.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till att dagarna med

¹ Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning uppgår till något mindre än 80 procent av den sjukpenninggrundade inkomsten (SGI) upp till ett inkomsttak motsvarande 7,5 prisbasbelopp, f.n. 29 563 kr. (Källa: Kassakollen, Försäkringskassan)

föräldradsdagspenning delas mellan vårdnadshavarna och inte kan överlåtas mellan föräldrarna. Det bidrar till ett mer jämställt föräldraskap och främjar barnets rätt till mer tid med båda föräldrarna. Likaså är förslaget att föräldrar med ensam vårdnad ska tilldelas samtliga dagar bra då det ger deras barn samma möjlighet till ledighet med sina föräldrar som barn med två vårdnadshavare har. Att föräldrar med ensam vårdnad ska ha möjlighet att avstå dagar till barnets andra biologiska förälder eller till vad som likställs med en förälder som exempelvis förälders make/maka eller sambo möjliggör att barnen kan vara lediga även när det är svårt för en förälder med ensam vårdnad att själv ta ut samtliga dagar med föräldradsdagspenning.

Ett av de uttalade syftena med familjeveckan är att främja minskat deltidsarbete. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar inte bedömningen att familjeveckan kommer att gynna heltidsarbete i någon större utsträckning, då erfarenheten är att föräldrar oftast går ner i arbetstid för att kunna arbeta kortare dagar. Familjeveckan kompenserar inte för det behovet.

Promemorians tre förslag till förmånstider

I promemorians lämnas tre alternativa förslag för hur införandet av familjeveckan kan ske. De tre förslagen innebär en möjlighet för föräldrar med gemensam vårdnad att använda antingen högst tre dagar, högst två dagar eller högst en dag med familjedagspenning vardera per kalenderår. För en förälder med ensam vårdnad innebär förslagen antingen högst sex dagar, högst fyra dagar eller högst två dagar med familjedagspenning per kalenderår.

Förvaltningen delar i stort konsekvensbeskrivningen i promemorian där det konstateras att ett införande av familjeveckan med kortare förmånstid leder till att reformens positiva effekter begränsas. Samtidigt innebär ett införande med den kortaste förmånstiden ändå en förbättring som leder till ökad flexibilitet och möjlighet till ledighet för familjer jämfört med idag.

Förvaltningens bedömning utifrån ett arbetsgivarperspektiv

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att rätten till familjedagspenning kan bidra till en bättre balans mellan arbetsliv och familjeliv för många av förvaltningens medarbetare och är positiv utifrån ett återhämtningsperspektiv.

Genom att förvaltningens medarbetare som har barn i det aktuella åldersspannet kommer att vara lediga ett antal dagar per år med familjedagspenning minskar antalet arbetade timmar och därmed förvaltningens lönekostnader. Beroende på hur många dagar med familjedagspenning som kommer att införas och den lokala personalsammansättningen, kan enskilda verksamheter komma att behöva utöka sin bemanning generellt eller tillfälligt under perioder när många föräldrar väljer att vara lediga med familjedagspenning. En befarad konsekvens av att föräldrar får rätt till att vårda sina barn i samband med skollov är att det kan bli svårare för övriga anställda att vara lediga vid till exempel populära helger eller under vissa perioder under sommaren, om arbetsplatsen kräver en viss grundbemanning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer inte att införandet av familjeveckan kommer att leda till något större administrativt merarbete. Malmö stad har ett väl utvecklat HR-system som lätt kan anpassas till nya typer av ledigheter. Dessutom ansvarar inte Malmö stad, utan Försäkringskassan för kontrollen av att familjedagspenningen utbetalas för avsett ändamål.

Föräldrar och barn som inte omfattas av familjeveckan

Familjedagspenning kommer endast att lämnas till förvärvsarbetande föräldrar som avstår från

arbete för att vårda ett barn. Det innebär att inte samtliga barn kommer att gynnas av reformen. I promemorian görs uppskattningen att år 2022 kommer föräldrarna till 84 procent av barnen i åldersgruppen fyra till 16 år att vara berättigade till familjedagspenning.

Malmö stad har en hög arbetslöshet i förhållande till riksgenomsnittet och många barn i Malmö har föräldrar som står utanför arbetsmarknaden. Ur ett barnrättsperspektiv ser arbetsmarknads- och socialförvaltningen det som problematiskt att barn vars föräldrar inte arbetar och som till exempel deltar i arbetsmarknadspolitiska program eller studerar på heltid inte får samma möjlighet till mer tid med sina föräldrar och till ledighet från förskola och fritids vid lov och studie/planeringsdagar. För dessa föräldrar ges heller inte möjlighet att på motsvarande sätt som arbetande föräldrar få vara lediga för att delta i utvecklingssamtal.

Behov av ledighet vid utredning, stöd- och utbildningsinsatser som bedrivs inom ramen för socialtjänsten

Familjedagspenning föreslås kunna utbetalas vid lov, terminsuppehåll, studiedag samt vid utvecklingssamtal kopplat till den verksamhet som bedrivs enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen vill uppmärksamma att det också kan finnas behov hos föräldrar av att vara berättigade till ledighet med ersättning för att kunna delta i utredning, stöd- och utbildningsinsatser kopplade till barnet som bedrivs inom ramen för socialtjänstens verksamhet. Föräldrars deltagande kan utgöra en viktig investering i dessa barns vidare utveckling.

Ansvariga

Petra West Stenkvisst Enhetschef

Rebecca Bichis Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef